

Број/Број: 01/8-50-1-15-15/05
Сарајево/Сарајево: 02.03.2006. године

З А П И С Н И К

17. сједнице Комисије за остваривање равноправности полова у БиХ (у даљем тексту: Комисија), одржане 28.2.2006. године, с почетком у 11,00 часова.

Сједници Комисије присуствовали су:

- Јозо Крижановић, предсједавајући Комисије,
- Љиљана Милићевић, прва замјеница предсједавајућег Комисије,
- Нацида Млаћо, друга замјеница предсједавајућег Комисије,
- Мубера Ушановић, члан Комисије,
- Мирсад Сиповић, члан Комисије и
- Влатка Комшић, чланица Комисије;

Одсуствовали су: Азра Хаџиахметовић, Нијаз Дураковић и Јелина Ђурковић, чланови Комисије.

Од гостију сједници су присуствовали: Самра Филиповић-Хаџиабдић, директорица Агенције за равноправност полова БиХ; Бесима Борић, координаторица Гендер Таск Форце Уреда у БиХ; Мелиса Берберовић представница Удружења «Жене Женама»; др. Нада Лер Софранић, представница Центра «Жена и друштво»; Лана Јајћевић, представница Удружења «Удружене жене Бања Лука»; Анђелка Добриловић из Истраживачког центра Парламентарне скупштине БиХ и Мухамеда Абаз, приправница-волонтер у Парламентарној скупштини БиХ.

За сједницу је усвојен слиједећи:

Дневни ред:

1. Усвајање записника 16. сједнице Комисије,
2. Разматрање амандмана на Приједлог закона о измјенама и допунама Изборног закона БиХ,
3. Информирање о одржавању Другог Регионалног састанка за Регионалну радионицу не тему «Цјеложивотно учење» одржаног у Сарајеву,
4. Припреме за обиљежавање 8. марта Дана жена,
5. Текућа питања

Ад. – 1. Усвајање записника 16. сједнице Комисије

Након поздравних ријечи и отварања сједнице Комисије, предсједавајући Комисије Јозо Крижановић је предложио расправу и изјашњење о записнику Комисије 16. сједнице.

Како није било дискусије о овој тачци дневног реда, предсједавајући Комисије предложио је усвајање записника, па је Комисија једногласно усвојила записник 16. сједнице Комисије.

Ад – 2. Разматрање амандмана на Приједлог закона о измјенама и допунама Изборног закона БиХ

У уводу за ову тачку дневног реда предсједавајући Комисије је констатовао да су подносиоци амандмана на Приједлог закона о измјенама и допунама Изборног закона БиХ (у даљем тексту: Приједлог Изборног закона БиХ) сљедећи:

- Агенција за равноправност полова БиХ,
- Центар “Жена и друштво”,
- “Удружене жене Бања Лука”,
- Удружење за помоћ дјечи и женама жртвама породичног насиља “Женски центар” Требиње,
- Удружење “Жене Женама”
- Стабилиту Пацт Гендер Таск Форце Уред у БиХ,
- Удружење “Жена БиХ” Мостар,
- Организација жена “Лара” из Бијељине и
- Душанка Мајкић, посланик у Представничком дому Парламентарне скупштине БиХ.

Предсједавајући Комисије је истакао да су текстови свих амандмана истовјетни. Он је појаснио пословничку процедуру, те казао да ће ова Комисија као ненадлежна расправљати о амандманима, а затим их утврдити као своје и доставити Уставно-правној комисији Представничког дома Парламентарне скупштине БиХ на разматрање. Затим је позвао све присутне госте да узму учешћа како би се дошло до најбољег рјешења.

Самра Филиповић-Хациабдић, директорица Агенције за равноправност полова БиХ (у даљем тексту: Агенција) је након поздрављања свих присутних, казала да се ради о четири амандмана који се односе на равноправну заступљеност оба пола у Изборној комисији, бирачким одборима и кандидацијским листама и на разврставање статистичких евиденција по полу. Затим је указала на значај вођења статистичких евиденција разврстаних по полу. Она је подјетила да се у мају ове године брани ЦЕДАВ извјештај у Нев Њорку и да неће бити потпуности, јер се статистички подаци полно не разврставају. Такође је нагласила да су са поменути четири амандмана сагласни ентитетски Гендер центри и невладин сектор.

Др. Нада Лер Софронић, представница Центра “Жена и друштво” је казала да је њен Центар активно укључен у ове токове већ годину дана, управо због велике важности Изборног закона и његовог интегрисања у друштвене токове. Прве реакције на Изборни закон од овог Центра биле су 2003. године, када је Изборни закон имао огромне пропусте у погледу равноправности, што је захтијевало реакцију Високог представника за БиХ. Затим је упутила замјерку на састав радне групе која је радила на изради Приједлога Изборног закона БиХ, која се састојала од дванаест мушкараца и једне жене, на што је требало оштро реаговати, јер се није уважио Закон о равноправности полова БиХ. Казала је да је тој радној групи, Центар “Жена и друштво” у новембру 2005. године послао исте ове амандмане како би их уградили у Нацрт закона, али су у децембру 2005. године добили одговор како ништа од тог није уграђено у Приједлог Изборног закона БиХ. Сматра да сви политички субјекти требају оштро реаговати на све неправилности у изборним тијелима, те указала на потребу разврставања статистичких евиденција по полу. Апеловала је на Комисију да убиједи надлежне да се Изборни закон напише на родно сензитивном језику, те казала како је сретна да су предметни амандмани написани јединствено од стране свих учесника (удружења жена).

Бесима Борић, координаторица ГТФ Уреда у БиХ је истакла значај ове Комисије, те навела како су у њу сада упрте очи свих женских удружења из цијеле БиХ. Казала је да је као представница ГТФ Уреда у БиХ учествовала у координацији ових активности око амандмана, а цијела ова активност је одраз цјелокупног женског покрета.

Лана Јајћевић, представница Удружења «Удружене жене Бања Лука» је казала да су њене претходнице све рекле и да она нема ништа битније додати, осим што би емотивно истакла да

БиХ треба бити земља која ће испоштовати донијете законе. Апеловала је на Комисију да обрати пажњу на амандмане, јер су то жеље жена Босне и Херцеговине.

Љиљана Миличевић, прва замјеница предсједавајућег Комисије је истакла да ова Комисија може као ненадлежна да поднесе амандмане Уставно-правној комисији Представничког дома Парламентарне скупштине БиХ, која има девет чланова мушког пола, те предложила да на Уставно-правној Комисији Представничког дома ПСБиХ амандмане брани жена-члан ове Комисије. Казала је да уколико амандмани прођу на Уставно-правној комисији Представничког дома ПСБиХ, биће уграђени у текст Приједлога Изборног закона БиХ, а уколико се то не деси, онда ће се с амандманима ићи директно према Представничком дому. Истакла је да је Компаративна анализа Истраживачког центра «Квотни системи за осигурање репрезентације жене у политичким институцијама» од 20. јанура 2005. године јако добар материјал, гдје се може уочити и сазнати како је ова проблематика ријешена у неким европским земљама.

Након обраћања гостију и чланова Комисије, **предсједавајући Комисије** је констатовао да је општа расправа завршена, те да су предмет ове тачке дневног реда четири амандмана на Приједлог Изборног закона БиХ наводећи на што се они односе, а затим је отворио расправу “амандман по амандман”.

Затим је предсједавајући Комисије прочитао Амандман И који се односи на разврставање статистичких евиденција по полу, те отворио расправу о њему.

Љиљана Миличевић, прва замјеница предсједавајућег Комисије је казала да је Амандман И на Приједлог Изборног закона БиХ потпуно прихватљив, због квалитета који осигурава, јер ће се у бирачком процесу у сваком тренутку имати евиденција о учешћу оба пола у одређеним сегментима.

Како нико од чланова Комисије није имао никакве замјерке на овај амандман, предсједавајући Комисије га је ставио на гласање и консатаотаво да је једногласно усвојен (“за” – 6 чланова).

У оквиру ове расправе **Мирсад Сиповић, члан Комисије** је казао да он подржава ове амандмане, али да се њима не рјешава суштина ствари, те сугерисао да треба обавезати политичке странке да у саставу свог чланства и органа имају равноправну заступљеност мушкараца и жена. Рекао је да када жене буду у руководећим органима странака онда саме могу даље да се боре за напредак и поштивање људских права.

Након краће расправе сугериране од Мирсада Сиповића, предсједавајући Комисије је казао, да ако се желе овим Приједлогом Изборног закона БиХ обавезати политичке странке у погледу равноправности полова, онда се постојећи амандмани Комисије требају проширити са још једним новим амандманом или да Мирсад Сиповић, као посланик самостално поднесе амандман на Приједлог Изборног закона БиХ.

Након овог приједлога од предсједавајућег Комисије, **Мирсад Сиповић, члан Комисије** је констатовао да се то не може постићи овим Приједлогом Изборног закона БиХ него Законом о политичким партијама, чиме је и окончана расправа на ову тему.

Предсједавајући Комисије, Јозо Крижановић је затим појаснио преостала три амандмана, те казао да би се о њима могло расправљати заједно, јер се сви односе на питање регулисања равноправности међу половима у одређеним сегментима изборног процеса. У амандманима се за регулацију равноправности међу половима користи израз “равномјерно” или “равноправно”. Поставио је питање да ли је наше друштво (политичке партије) спремно за такав баланс међу половима, те навео да су жене европских земаља заступљене у изборном процесу не мање од 40%

Др. Нада Лер Софранић, испред Центра “Жена и друштво” је казала да лично мисли да се треба ићи са максималним захтјевима, а ако буде око тог велика дискусија онда настојати постићи компромис. Такође је указала да Закон о равноправности полова БиХ користи израз «равномјерно», а ако се постави питање тумачења овог израза онда се може језички објаснити да то није фиксан израз, да може подразумевати одступања, али да ипак обезбјеђује уравнотеженост оба пола. Такође је истакла да се овим амандманима настоји интегрисати Закон о

равноправности полова БиХ у Приједлог Изборног Закона БиХ, те тиме поступити у складу са обавезом садржаном у чл.30. Закона о равноправности полова БиХ.

Љиљана Миличевић, прва замјеница предсједавајућег Комисије је казала да је спремна подржати ове амандмане, али да треба ствари сагледати реално, те пронаћи формулацију за равноправност полова која ће наићи на опће прихватање. Затим је прочитала из Компаративне анализе податке о квотама учешћа жена у изборном процесу у неким европским земаљама (Шпанија, Холандија, Италија, Француска, Велика Британија), те указала на стандарде Европске Уније у европским земљама. Поновила је још једанпут да се ствари требају сагледати реално и да се на кандидацијским листама треба наћи што више жена које имају квалитет, а не супротно.

Бесима Борић, координаторица Гендер Таск Форце Уреда у БиХ је казала да се БиХ не може успоређивати са другим земљама, јер су искуства земаља регије и Европе по овом питању различита. Казала је да неке земље немају законом предвиђене квоте, али живе са равноправношћу полова. Навела је да се приликом израде амандмана много дискутовало о томе како регулисати равноправност полова односно који термин ту употријебити као најподобнији (50%, паритет), те су се баш одредили за изразе “равномјерно” односно “равноправно”. Израз “равномјерно” је ријеч јако добра за обезбјеђење једнаке заступљености оба пола, јер не подразумјева фиксно обавезан проценат 50%, док изрази паритет, проценат 50% су ријечи које су фиксне и које би могле да наиђу на отпор приликом усвајања ових амандмана. Најбоља језичка формулација по њеном мишљењу био је израз “равномјерно”.

Лана Јајћевић, представница Удружења «Удружене жене Бања Лука» је подсјетила да су термини “равномјерно” и “равноправно” термини Закона о равноправности полова БиХ, те казала да су жене у ранијим искуствима приликом обраћања властима користиле проценат 50% и том приликом добиле упутство од органа власти да проценат 50% замијене термином “равномјерно”.

Мирсад Сиповић, члан Комисије је сугерисао да се од чланова Комисије не траже радикални захтјеви и ставио нагласак на реалност у овим амандманима указујући на улогу жене у социјалном и породичном контексту (питање квалификационо-образовне структуре жена, однос запослености жена и мушкараца, одгој дјетета - малолетнички криминалитет, опојне дроге, алкохолизам ...). Казао је да израз “равномјерност” за правника у аутентичном тумачењу може створити проблеме због његове неодређености, те предложио да су бољи термини “избалансираност” или квота 40%. Казао је да радикализам и максимални услови могу изазвати контра ефекат, те да законска норма мора бити прецизна.

Самра Филиповић-Хациабдић, директорица Агенције за равноправност полова БиХ је казала да законска норма мора бити реална да би била проводива. Обзиром да је израз “равномјерно” неодређен

указала је да се треба одлучити да ли да се стави проценат 50% или да се дође до друге формулације. Такођер, казала је да се у складу са чланом 30 Закона о равноправности полова БиХ, сви закони у БиХ морају с њим ускладити.

Наида Млаћо, друга замјеница предсједавајућег Комисије је настојећи да се постигне реалан ефекат предложила формулацију “настојати осигурати равномјерну заступљеност оба пола”. Представнице невладиног сектора нису хтјеле прихватити ову формулацију у амандманима, јер она не подразумјева обавезност.

Мубера Ушановић, чланица Комисије је казала да се у амандманима треба навести јасан израз за регулисање равноправности, јер ће предлагач закона на Уставно-правној комисији Представничког дома Парламентарне скупштине БиХ инсистирати на тачном прецизирању ове одредбе.

Бесима Борић, координаторица ГТФ Уреда у БиХ је предложила да се у амандманима умјесто “равномјерна заступљеност оба пола” стави “неизмјенично укључивање кандидата оба пола”- формулација као у Амандману ИВ. Истакла је да је јако битно да Комисија прихвати ову формулацију у амандманима јер се њом обезбјеђује потпуна равноправност мушког и женског пола, а даља њихова судбина биће одраз спремности и политике ове државе.

Након дуге и обимне расправе, предсједавајући Комисије је констатовао да се равноправности полова у преостала три амандмана на Приједлог Изборног закона БиХ може дефинисати са три понуђена приједлога:

1. “равномјерна заступљеност оба пола”
2. “неизмјенично укључивање кандидата оба пола”
3. “квота не мања од 40% за учешће жена”

Након обављеног гласања, предсједавајући Комисије је констатовао да је формулација “неизмјенично укључивање кандидата оба пола” усвојена од стране чланова Комисије (“за”-5 чланова, “против”-0 чланова, “суздржан”-1 члан).

Затим је **Мирсад Сиповић, члан Комисије** појаснио да он не може стајати иза нереалних амандмана и бранити их на Уставно-правној комисији Представничког дома Парламентарне скупштине БиХ, те је истакао да је дошао на сједницу са најбољим намјерама, али да је очевидно да се сваки његов приједлог прегласава.

На крају, предсједавајући Комисије је констатовао да су амандмани свих подносиоца (женских удружења) на Приједлог Изборног закона БиХ усвојени, с тим да је Амандман И једногласно усвојен, док су преостала три амандмана усвојена с формулацијом “наизмјенично укључивање кандидата оба пола” умјесто формулације “равномјерно/равноправно заступљена оба пола” у одговарајућим падежним облицима.

Ад - 3. Информирање о одржавању Другог Регионалног састанка за Регионалну радионицу не тему «Цјеложивотно учење» одржаног у Сарајеву

Отварајући ову тачку дневног реда предсједавајући Комисије је одмах ријеч дао **Нациди Млаћо, другој замјеници предсједавајућег Комисије** која је информирала присутне о одржавању Друге регионалне радионице на тему “Цјеложивотно учење” у Сарајеву од 24.-25. фебруара 2006., гдје је она заједно са Влатком Комшић и Мубером Ушановић, представљала Парламентарну скупштину БиХ, те је ту био присутан и секретар Комисије, др. Зијад Хасић. Казала је да су одржане три презентације на поменутој тему, те да су представници земаља из окружења изнијели своја искуства о цјеложивотном учењу, што је свеукупно допринијело да радионица буде јако успјешна и допринесе афирмацији Босне и Херцеговине у тој области.

Љиљана Миличевић, прва замјеница предсједавајућег Комисије је указала да је на састанку са амбасадором Њемачке, сусрела се са гђом Петром Бласс која је посебно похвалила цјелокупну активност око одржане Друге регионалне радионице у Сарајеву.

Самра Филиповић-Хаџиабдић, директорица Агенције за равноправност полова БиХ је казала да се сарадња са гђом Петром Бласс треба подржати.

Мубера Ушановић, чланица Комисије је казала да заједнички наступ представница Парламентарне скупштине БиХ на Другој регионалној радионици у Сарајеву треба да буде примјер свим нашим делегацијама како треба радити.

Након краћег информисања о одржаној Другој регионалној радионици у Сарајеву предсједавајући Комисије је закључио ову тачку дневног реда.

Ад - 4. Припреме за обиљежавање 8. марта Дана жена

Предсједавајући Комисије је предложио да се обиљежавање 8. марта Дана жена организира као и прошле године, одржавањем свечане сједнице у Бијелој сали, гдје ће се позвати чланови

Комисије, парламентарке Парламентарне скупштине БиХ, службенице и упосленице Парламентарне скупштине БиХ, представници Агенције за равноправност полова, Гендер центара Федерације БиХ и Републике Српске, Гендер Таск Форце Уреда у БиХ, као и представници невладиног сектора. Предложио је да носилац ове активности буде Љиљана Миличевић, која ће на свечаној сједници одржати и пригодан говор.

Присутни чланови Комисије су све предложено прихватили, а Самра Филиповић- Хаџиабдић је констатовала да ће Агенција за равноправност полова БиХ узети заједничко учешће у цјелокупној организацији ове свечаности.

Ад. – 5. Текућа питања

У оквиру ове тачке дневног реда **Бесима Борић, координаторица ГТФ Уреда у БиХ** предложила је да се поводом усвојених амандмана Комисије на приједлог Закона о измјенама и допунама Изборног закона БиХ организира прес конференција, што су сви присутни подржали, те је закључено да се тим поводом одржи прес конференција 2. марта 2006. године у 10, 30 часова, а њен носилац да буде Комисија и Агенција за равноправност полова БиХ.

Након закључења 5. тачке дневног реда од стране предједавајућег Комисије, те захвалности присутним на њиховом учешћу, Комисија је завршила своју 17. сједницу.

Сједница је завршена у 14,30 часова.

СЕКРЕТАР КОМИСИЈЕ

др. Зијад Хасић

ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋИ КОМИСИЈЕ

Јозо Крижановић с.р.